

AB Stångåstaden
Box 3300
580 03 Linköping

Beslut efter tillsyn enligt personuppgiftslagen (1998:204)

Datainspektionens beslut

AB Stångåstaden har behandlat känsliga personuppgifter i strid med 13 § personuppgiftslagen.

AB Stångåstaden har behandlat personuppgifter om lagöverträdelse i strid med 21 § första stycket personuppgiftslagen.

AB Stångåstaden personuppgiftsbehandling har stått i strid med kravet på god sed i 9 § punkt b) personuppgiftslagen genom att behandlingen av känsliga personuppgifter inte stått i överensstämmelse med vad som föreskrivs i branschöverenskommelsen "Behandling av personuppgifter, inklusive kameraövervakning, vid uthyrning av bostäder".

Datainspektionen förutsätter att AB Stångåstaden fortsätter det arbete som påbörjats i syfte att förhindra att personuppgifter fortsättningsvis behandlas i strid med 13 och 21 §§ personuppgiftslagen och branschöverenskommelsen.

Ärendet avslutas.

Redogörelse för tillsynsärendet

Datainspektionen har via media fått indikationer på att kommunala bostadsbolag, bl.a. AB Stångåstaden (bolaget), behandlar personuppgifter om hyresgäster på ett sätt som strider mot bestämmelserna i personuppgiftslagen. De uppgifter som bolaget registrerat om hyresgästerna har enligt uppgift varit känsliga personuppgifter, enligt 13 § personuppgiftslagen.

Datainspektionen har inlett tillsyn mot bolaget, som har yttrat sig. I yttrandet anförs i huvudsak följande:

Kundens upplevelse av hur bolaget tar emot och behandlar den information som lämnas är mycket viktig för bolaget. Att personuppgifterna behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed är därför grundläggande. Som offentligt ägt bostadsföretag läggs stor vikt vid att hantera uppgifter och dokument i enlighet med gällande lagstiftning och branschöverenskommelsen.

Det nuvarande fastighetssystemet är från 2004, men innehåller uppgifter om fastigheterna från 1980-talet när verksamheten först datoriserades. Sökningen efter de ord som media begärde att få utdrag på gav därför träffar på mycket gamla uppgifter ur registret.

Antalet egna stickprovskontroller i systemet har därefter ökat och en översyn av arbetssättet har genomförts.

I samband med att bolaget skriver hyreskontrakt med hyresgästen lämnar hyresgästen sitt samtycke till att dennes personuppgifter behandlas i den utsträckning som behövs för att kunna tillhandahålla tjänster och administrera kundengagemang. Detsamma gäller i samband med att en bostadssökande registrerar sig i bostadskön på bolagets hemsida.

Det förekommer uppgifter om hyresgästers hälsa i fastighetssystemet, enligt bolagets egna kontroller. Dessa uppgifter har registrerats i samband med att hyresgästen har ansökt om, eller använt någon av bolagets tjänster, exempelvis ansökt om parkeringsplats, lämnat önskemål om att byta lägenhet eller gjort en felanmälan. Informationen har i dessa fall lämnats av hyresgästerna själva. Ibland har bolaget registrerat mer information än vad som krävs för att kunna handlägga dessa ärenden.

På bolaget arbetar 140 medarbetare och därtill många vikarier. Alla får en personlig inloggning i fastighetssystemet efter genomgången utbildning, där även hantering av personuppgifter ingår. Bolagets slutsats är att tveksamma registreringar som gjorts uteslutande beror på att medarbetarna inte har haft tillräckligt med kunskap om personuppgiftshantering. För att stödja medarbetarna vid deras behandling av personuppgifter behövs tydligare och mer standardiserade arbetssätt.

Bolaget har tagit fram ett nytt arbetssätt för att ytterligare säkerställa att de uppgifter som hyresgästerna själva lämnar hanteras på ett korrekt sätt. I arbetssättet finns beskrivet att känsliga personuppgifter som huvudregel inte får registreras. När det är nödvändigt att registrera en uppgift om hälsa för att

kunna handlägga ärendet, ska den som tar emot uppgiften informera om att registrering av uppgiften behöver göras. Kunden har då en möjlighet att lämna sitt uttryckliga samtycke som komplement till det samtycke som lämnades när hyresförhållandet påbörjades. Om kunden inte lämnar sitt samtycke ska uppgiften inte registreras. Lämnas samtycke noteras det och en kopia av tjänsteanteckningen skickas till hyresgästen. Anteckningen ska inte skrivas in i fastighetssystemet utan diarieföras och förvaras i en digital mapp med begränsad behörighet där den endast är tillgänglig för de tjänstemän som behöver ha tillgång till informationen för att handlägga hyresgästens ärende.

Bolaget har påträffat ett fåtal felaktigt registrerade uppgifter om lagöverträdelser i fastighetssystemet. Av dessa är det en uppgift som går att koppla till en identifierbar person. Av det nya arbetssättet har förtydligats att detta inte får förekomma. Där framgår att uppgifter om lagöverträdelser inte får registreras, med undantag för att tillvarata rättsligt anspråk, då detta får ske i enlighet med branschöverenskommelsen.

Bolaget har inte gallrat bland gamla uppgifter. Behörighetsstyrningen som finns beskriven ovan gäller från och med införandet även tidigare registrerade uppgifter. I slutet av 2012 påbörjades ett arbete med att se över dokumenthanteringen. Detta resulterade i ett projekt som startades upp den 1 februari 2013. Projektet arbetar bland annat med att ta fram och fastställa nya rutiner och riktlinjer för dokumenthantering och arkivering. En ny dokumenthanteringsplan kommer att tas fram i samarbete med Stadsarkivet, där frågan om gallring kommer att hanteras och beslutas om. Först därefter kommer gallring att ske i enlighet med dokumenthanteringsplanen.

Skäl för beslutet

Sammanfattning

Bolaget har behandlat känsliga personuppgifter och personuppgifter om lagöverträdelser i strid med personuppgiftslagen och branschöverenskommelsen. Bolaget har därefter infört nya rutiner och ett nytt arbetssätt för att säkerställa att personuppgifter behandlas på ett korrekt sätt. Av det nya arbetssättet har förtydligats att personuppgifter om lagöverträdelser endast får registreras med undantaget att tillvarata rättsliga anspråk. Den egna kontrollen av personuppgiftsbehandlingen har ökat. Bolaget har även sett över möjligheterna att styra behörigheter och startat ett projekt som arbetar med att ta fram nya rutiner och riktlinjer för dokumenthantering och arkivering. Frågan om gallring kommer att hanteras. Med hänsyn till detta finner Datainspektionen anledning att anta att bolaget fortsättningsvis kommer att behandla personuppgifter i enlighet med personuppgiftslagen och branschöverenskommelsen. Datainspektionen kan komma att följa upp ärendet vid senare tillfälle.

Känsliga personuppgifter

Det är enligt 13 § personuppgiftslagen förbjudet att behandla känsliga personuppgifter, bl.a. uppgift om hälsa och etnicitet. Det är trots förbudet i vissa fall tillåtet att behandla känsliga personuppgifter, bl.a. om den registrerade lämnat sitt uttryckliga samtycke till behandlingen, enligt 15 § personuppgiftslagen. Att hyresgästen lämnat information om sin hälsa till bolaget innebär inte att hyresgästen därmed har lämnat sitt uttryckliga samtycke till att denna uppgift registreras.

Datainspektionen konstaterar att bolaget i flera fall registrerat känsliga personuppgifter om sina hyresgäster utan den registrerades samtycke. Bolaget har därmed behandlat känsliga personuppgifter i strid med 13 § personuppgiftslagen.

Uppgifter om lagöverträdelser

Det är enligt 21 § personuppgiftslagen förbjudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelser. Datainspektionen får besluta om undantag från förbudet i enskilda fall. Det finns även föreskrivet vissa generella undantag från förbudet i Datainspektionens författningssamling (DIFS 2010:1).

Datainspektionen konstaterar att bolaget vid ett tillfälle har registrerat en personuppgift om lagöverträdelse. Datainspektionen har inte meddelat något undantag från förbudet i det enskilda fallet. Uppgiften får inte heller behandlas med stöd av något av undantagen i DIFS 2010:1. Bolaget har därmed behandlat en personuppgift om lagöverträdelse i strid med 21 § personuppgiftslagen.

Krav på god sed

Av 9 § punkt b) personuppgiftslagen framgår att all behandling av personuppgifter ska ske i enlighet med god sed. Lagen ger utrymme för branschorganisationer att närmare utforma sådana seder. I syfte att skapa en gemensam god sed för behandling av personuppgifter på bostadshyresmarknaden har Fastighetsägarna Sverige och SABO i samarbete med Hyresgästföreningen tagit fram en branschöverenskommelse, "Behandling av personuppgifter, inklusive kameraövervakning, vid uthyrning av bostäder". Branschöverenskommelsen i sin nuvarande lydelse gäller sedan april 2010.

Det framgår av branschöverenskommelsen (s.7) att undantag från förbudet mot att behandla känsliga personuppgifter får göras om behandlingen sker med den registrerades samtycke. Vad sedan gäller sättet för inhämtande av samtycket sägs följande:

Endast den omständigheten att den registrerade har lämnat en uppgift innebär inte att samtycke finns. Samtycket ska vara uttryckligt. I en fastighetsförvaltning bör generellt tillämpas den ordningen att en känslig uppgift aldrig registreras utan skriftligt samtycke.

Av 15 § personuppgiftslagen framgår att ett samtycke ska vara uttryckligt. Ett uttryckligt samtycke kan vara såväl skriftligt som muntligt. Branschöverenskommelsens krav på att ett samtycke ska vara skriftligt går således längre än kraven i 15 § personuppgiftslagen.

Datainspektionen konstaterar att bolaget har behandlat känsliga personuppgifter utan att inhämta de registrerades skriftliga samtycke. Bolaget har därmed behandlat personuppgifter på ett sätt som avviker från vad som föreskrivs om inhämtande av samtycke i branschöverenskommelsen. Vad branschöverenskommelsen innehåller om inhämtande av samtycke får anses ge uttryck för vad som betraktas som god sed. Bolaget får därmed anses ha behandlat personuppgifter i strid med god sed enligt 9 § första stycket punkt b) personuppgiftslagen.

Slutsatser

Bolaget har behandlat personuppgifter i strid med personuppgiftslagen och branschöverenskommelsen.

Bolaget har numera infört nya rutiner och ett nytt arbetssätt för att säkerställa att personuppgifterna hanteras på ett korrekt sätt. Bolaget har även sett över möjligheten att styra behörigheter och startat ett projekt som arbetar med att ta fram nya rutiner och riktlinjer för dokumenthantering och arkivering. Frågan om gallring kommer att hanteras.

Datainspektionen förutsätter att bolagets åtgärder kommer att förhindra att personuppgifter fortsättningsvis behandlas i strid med personuppgiftslagen och branschöverenskommelsen. Därmed saknas anledning att vidta ytterligare åtgärder med anledning av det inträffade. Ärendet avslutas, men kan komma att följas upp.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet skall ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Inspektionen måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fick ta del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Camilla Sparr